

Muğla İdadi Mektebi Binasının İnşaatı

Construction of Muğla High School Building

Mehmet TEMEL*

Öz

Ortaöğretim düzeyinde modern anlayışla eğitim vermek ve sivil yüksekokullara öğrenci hazırlamak amacıyla 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesiyle kurulan mülki idadilerden biri de 1892 yılında Muğla’da açılmıştır. Eski bir binada eğitime başlayan idadi mektebinin fiziki koşullar nedeniyle öğrenci kapasitesinin düşük ve güvenlik riski oluşturması yeni bir bina inşasını gerekli kılmıştır. Fransız okulları normlarından esinlenilmekle birlikte yerel koşullara da uyumlaştırılmış neo-klasik tarz bir plan ve proje ile 1902 yılında temeli atılan okulun inşaatı, ek ödenekle birlikte 109725 kuruş sarf edilerek 1909 yılında tamamlanmıştır. İnşaat için keşif defteri ve münakasa pusulası hazırlanmış, eksiltme ihalesi ilanına ilgi gösteren olmadığı için bina emanet usulüyle yaptırılmıştır. İnşaat malzemeleri yerel kaynaklardan sağlanan iki katlı kâgir bina, 5 derslik, yemekhane, personel odaları ve diğer birimlerden oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler: Muğla idadi mektebi, İnşaat, Keşif defteri, Maarif nezareti, Aydın valiliği.

Abstract

One of the high schools, which were established with the 1869 Maarif-i Umumiye Regulation, was opened in Muğla in 1892 in order to provide education at secondary education level with a modern understanding and to prepare students for civil vocational schools of higher education. Due to the physical conditions of the high school, which started education in an old building, the student capacity was low and there was a security risk, leading to the construction of a new building. The construction of the school, the foundation of which was laid in 1902 with a neo-classical plan and project inspired by the norms of French schools and adapted to local conditions, was completed in 1909 with the cost of 109725 kuruş, including additional allowances. For the construction, the estimation book and the negotiation note were prepared. Since no one showed interest in the tender announcement, the building was built with the trust method. The two-storey and masonry building whose construction materials were provided from local sources consisted of 5 classrooms, a cafeteria, staff rooms and other units.

Keywords: Muğla high school, Building, Estimation book, Ministry of national education, Aydın governorate.

Giriş

Ortaöğretim düzeyinde askeri ve sivil eğitim vermek üzere XIX. Yüzyılın ortalarından itibaren kurulup yaygınlaşmaya başlayan idadiler Osmanlı çağdaşlaşma sürecinin modern kurumlarından biri olarak Türk eğitim tarihindeki yerini almıştır.

Harbiye ve Tıbbiye gibi askeri yüksekokullara öğrenci yetiştirmek üzere kurulan askeri idadiler 1846 yılından itibaren İstanbul, Edirne, Bursa, Şam, Bağdat gibi şehirlerde açılmaya başlanmış ve her ordu merkezinde kurulması amaçlanmıştır (Gülcü, 2018: s.108). 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile kurulan ve eğitim süresi 3 yıl olan sivil idadiler ise nüfusu bin haneyi geçen yerlerde sivil yüksekokullara öğrenci yetiştirmek üzere 1874 yılından itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır¹.

Muğla Sancağı’nda da 1892 yılında açılan ilk idadi mektebi 1864 yılında kurulan rüştiye mektebi binasının idadiye tahsis edilmesiyle eğitime başlamıştı (Eroğlu, 1939: s.154). 1890 yılında yapılan değişikliklerle sancaklardaki eğitim süreleri 5 yıla çıkarıldığı için Muğla İdadisi de gündüzlü ve 5 yıl eğitim veriyordu (Vurgun, 2020: s.97)². İdadinin eğitime

* Prof.Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü. mehtemel239@gmail.com / ORCID:0000-0002-9577-8872

¹ İdadilerin kuruluş amaçları, tarihi gelişim süreçleri, müfredatları ve kuruldukları merkezler hakkında ayrıntılı bilgiler için bkz. Abdurrahman Gülmez, “Osmanlı Devleti’nde İdadiler”, *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 2, (2021), s.109-122; Cemil Öztürk, “İdadi”, *TDVİA*, C. 21, 2001, s.464-466. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’nin idadilerin kuruluşu ile ilgili maddeleri için bkz. *Düstür*, Tertip, I, Cilt II, s.190-191.

² Muğla İdadi Mektebi’nde verilen dersler, görev yapan öğretmenler ve 1895-1902 yılları arasındaki öğrenci sayıları için bkz. Ahmet Vurgun, “Maarif Salnamelerine Göre Mentеше Sancağında Eğitim-Öğretim (1898-

başladığı bina aslında eski ve yıkılmaya yüz tutmuş halde idi. Kötü fiziki koşullarda da olsa eğitim-öğretim 1899 yılına kadar harabe binada sürdürülmüştü. Bu şekilde daha fazla devam etmesi mümkün olmadığından, Aydın Valiliği tarafından 29 Ocak 1899 tarihinde Maarif Nezaretine gönderilen bir tahriratta, Muğla İdadi Mektebi binasının öğrenci ikamet edemeyecek duruma geldiği, öğrenci bulundurulmasının tehlike arz ettiği, kış mevsimi nedeniyle İlbahardan önce de tamirat ve genişletme çalışması yapılmasının mümkün olmadığı bildirilerek, öğrencilerin, Mentеше Sancağı Mutasarrıflığı tarafından geçici olarak aylığı 10 mecrediye ücretle kiralanan binaya nakillerine ve tahsis edilen meblağın harcanmasına izin verilmesi isteğinde bulunulmuştur (BOA, MF.MKT, 443/41, Lef.1).

Yeni bina kiralama ve nakil izin talebinin cevabı beklenmeden 7 Şubat tarihinde valilik tarafından nezarete gönderilen diğer bir tahriratta ise okulun durumu öğrenci ve öğretmenlerin can güvenliği bakımından aciliyet oluşturmuş olmalı ki okulun yeniden inşasına kadar öğrencilerin aylığı 10 mecediyeye kiralanan binaya nakilleri için Mentеше İdare Meclisinin karar aldığı ve maarif müdürlüğünün de nakil kararının uygun olacağını bildirmesi üzerine gereğinin yapılması için ilgililere tebligatta bulunulduğu bildirilmiştir (BOA, MF.MKT, 443/41, Lef.2).

Aydın Valiliği'nin Maarif-i Umumiye Nezareti Mektûbî Kalemi'nden beklediği cevap 10 Nisan 1899 tarihinde gelmiş, gelen tahriratta, geçici olarak kiralanan hane için gümüş mecediyeye 19 kuruş hesabıyla aylık 190 kuruşun Mekâtib-i İdadiye Hane İcâresi Tertibi'nden ödenmesinin uygun olduğu bildirilmiştir (BOA, MF.MKT, 443/41, Lef.3-4). Şehirde idadi için kiralamaya uygun başka yeni bina bulunmadığından öğrenci kapasitesini karşılayamayacak kadar küçük ve eski kiralık binada iptidai mektebi öğrencileriyle birlikte eğitim sürdürülürken yeni bina inşası çalışmaları da hızlandırılmıştır.

Yeni İdadi Mektebi Binası İnşası İçin Hazırlanan Birinci Keşif Defteri

İdadi için yeni bir bina inşası çalışmaları öğrencilerin geçici kiralık binaya nakledilmelerinden bir yıl önce başlamıştı. Hatta vilayet ser mühendis muavini tarafından 1898 yazında ön keşif defteri hazırlanarak Aydın Valiliği'ne gönderilmişti. Eski binanın yıkılarak onun yerine inşa edilecek idadi mektebi binasının inşaat masrafının toplamının ön keşifte mecediyeye 19 kuruş hesabıyla 63000 kuruşa mal olacağı hesaplanmıştı. 1 Ekim 1898 tarihinde Aydın Valiliği'ne gönderilen keşif defteri ve tahriratta inşaatın emanet usulüyle yaptırılmasının zorunlu olduğu da bildirilmişti.

Tablo 1: Muğla İdadi Mektebi'nin Satırlandırılmış ve Çatılandırılmış Birinci Keşif Defteri (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef. 9).

Mülkiye İdadi Mektebinin İnşaat Masrafları								
Malzemenin cinsi ve nevi	Ebadı			Makâdir (Miktarlar)	Vahid-i kıyasi-i fiyat Kuruş	Yekûn Kuruş	İcmal Kuruş	Mülahazat
	Tûlen	Arzan	Kadden					
Eski su havuzunun yıkılması, başka mahalle nakli ve diğer masrafların ustalık ücreti							1250	
Eski mektebin yıkılarak kullanıma elverişli malzemesinin ayrılması ve inşaat sırasında ustalara hizmet edecek amelenin günlük ücreti							1500	
Yeniden yapılacak mektebin temel kazımı				Metremikab-Gün 250 150	6	900		
Temel kâgiri				260 174	10	1740		Satış zemininden yarım metre yüksekliğe kadar
Birinci kat kâgiri				340 255	10	2550		
İkinci kat kâgiri				205 174	10	1740		
Adi moloz taşı				Yük 8000	0,50	4000		
Kireç				Kantar 1500	3,50	5250		
Kum				Yük 1500	1	1500	10750	
Dış merdiven basamakları için küfeki taşı				Yük 10	2,50	25		
Ustalık				Beher yükü	5	50		
Alt ve üst kat kornişlerine küfeki taşı				Yük 1000	2,50	250		
Ustalık				Beher yükü	5	500	825	
Sütun ve tezyinat-ı saire ile arsa için kullanılacak mermer taş				Yük 27	50	1350	1350	Nakliye ve ustalık birlikte
Cephe pencere kenarlarıyla dış kapı kenarına od taşı				Yük 107	7	749		
Ustalık				Günlük 110	10	1100		
Alt kat köşeleri için od taşı				Yük 84	7	588		
Ustalık				Günlük 48	10	480		
Üst kat köşeleri için od taşı				Yük 70	7	490		
Ustalık				Günlük 50	10	500	3907	
Müştemilat için gerekli 150 metremurabbai yere dönecek kayrak, beher metremurabbama iki yük				Yük 300	2	600	600	
							27112	Yekûn
Çıralı çamdan döşeme kirişi	5,50	0,15	0,12	Adet 175	5	875	27112	Nakl-i yekûn
Çıralı çamdan döşeme kirişi	5,20	0,15	0,12	150	5	750		
Çıralı çamdan döşeme kirişi	3,75	0,15	0,12	80	2,5	200		
Çıralı çamdan döşeme kirişi	4,75	0,15	0,12	175	5	875	2700	
Çıralı çamdan sütunluk döner	7	0,35	0,30	40	8	320		
Sütunluk döner	5,20	0,35	0,30	40	2	80	400	
Döşemelik taban tahtası	2,50	0,25	0,03	2500	2,25	5625	5625	

Üst ve alt kat bölme bağdadi duvarlarının ayrılmasıyla diğer müştemilatla kullanılacak direk	5,00	0,15	0,15	150	5	750		
Tavan kiremit ve müştemilat örtüleri için tavan tahtası	2,50	0,25	0,12	5000	1,25	6250	7000	
Çatılar için makaslık çember taban ince döner	6,00	0,20	0,15	10	15	150		
Kutla	5,00	0,15	0,12	30	5	150		
İnce döner	7,00	0,20	0,15	6	15	90		
Kutla	4,00	0,15	0,12	20	5	100		
Kutla	2,25	0,15	0,12	10	5	50		
İnce döner	7,00	0,20	0,15	6	15	90		
Kutla	4,00	0,15	0,12	20	5	100		
İnce döner	7,00	0,20	0,15	3	15	45		
İnce döner	7,00	0,20	0,15	3	15	45		
Kutla	2,50	0,15	0,12	10	5	50		
Üstünün ve kiremit altı tavanının örtüsü için dilme bahası				1500	1	1500		
Bağdadilerin bağlantısı için direk				400	2,5	1000	2500	
Kapı ve pencere kasaları için doğrama tahtası				600	3,5	2100		
Ustalık				Günlük 350	15	3500		
Döşeme dülger ustalığı				500	10	5000		
Makasları yerleştirmek ve müştemilat-ı saire için ustalık				200	10	2000	12600	
Kiremit bahası				23000	Beher bine 50	1150		
Cam				1000	2	2000		
Kapılara kilit				Adet 20	Beheri 20	400		
Kapılara menteşe				Adet 150	1	150		
Kapılara sürgü				Adet 100	2	200		
Çubuk demir, cephedeki üç pencere ile parmaklık saire icap eden mahallere				Kıyye 100	2	200		
Çivi				750	2,25	16,87		
Çerçevelere sürme bahası				Adet 200	0,50	100		
Taşları bağlamak için künd				Adet 400	0,50	200		
Taşları bağlamak için kurşun				Kıyye 100	2	200	6287	Yekûn 65094
Bölme çatıların doldurulmasıyla				Günlük 450	10	4500	65094	Nakl-i yekûn

duvarların iç ve dış sıva ustalığı						4500	
Olukluk çinko, ustalıkla beraber		Çinko Ustalık	Kıyye 300 Günlük 40	7 10	2100 400	2500	
Üst kattaki büyük salonun ve tavanın ustalıkla birlikte alçısı		Alçı Ustalık	Kıyye 200 Günlük 10	0,75 10	150 100	250	
Cepheden başka 3 yönün dış boyası için					300	300	
						72644 11200	Mecidiye 22,5 dan farkı
						61344 01481	Mecidiye 19'dan
						59863 03137	
						63000	Mecidiye 19 hesabıyla yalnız 63000

Aydın Valiliği tarafından 28 Ocak 1899 tarihinde Maarif Nezareti'ne gönderilen tahriratta liva mühendisinin keşfine istinaden okul inşaatının 63000 kuruşa mal olacağı bildirildikten sonra Menteşe Livası İdare Meclisi'nden Aydın Valiliği'ne gönderilen mazbata hakkında da bilgi verilmiştir. Mazbatada, meclisin inşaatın emanet usulüyle yaptırılmasını zorunlu gördüğü, inşaat esnasında binanın sağlamlığına, sarfiyata hakkıyla dikkat etmek üzere maarif komisyonu heyeti, mektep müdürü, Liva idare meclisi üyelerinden ve diğer uygun memurlardan oluşan bir komisyonun oluşturulacağı ve bu komisyonun fahri olarak her türlü yardımı yapacağı belirtilmiştir. Tahriratta, liva mazbatasının, keşifname ve haritaların ekte gönderildiği de ifade edilerek mektep inşasında gerekli kereste vs. levazımın satın alınması için en uygun zaman olması nedeniyle söz konusu meblağın sarfına izin verilmesi isteğinde bulunulmuştur (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef. 4,5, 9).

Ödemenin gerçekleşebilmesi için keşifname ve malzeme defterinin usulüne uygun hazırlanıp hazırlanmadığının kontrol edilmesi amacıyla şehremaneti hendesehanesinden görüş alınması gerekiyordu (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.10). Kontrol edilmesi için Nezaret Mektûbî Kalemî tarafından İstanbul Şehremaneti Hendesehanesi'ne gönderilen defterle ilgili inceleme görüşü nezaretin te'kid yazısından sonra gecikmeli olarak da olsa 9 Temmuz 1899 tarihinde nezarete ulaşmış, inceleme sonucunda Muğla İdadisi keşif defterinin evsaf ve şeklinde yeterli açıklık bulunmadığı, inşaat malzemeleriyle ilgili fiyatların itidal derecesini gösterecek mahalli rayiç defterinin mevcut olmadığı, keşif defterinin usulüne uygun şekilde düzenlenerek rayiç defteriyle birlikte gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.11).

Hendesehanenin ilk raporunda belirtilmemiş olduğundan şehremanetinden nezarete gönderilen 17 Temmuz 1899 tarihli ikinci hendesehane müzekkeresinde keşif defterindeki eksiklikler tekrar hatırlatıldıktan sonra öncelikle Dâhiliye Nezareti'nden genel şekilde gönderilen numuneye uygun olarak bir keşif defterinin düzenlenerek Muğla Belediyesi tarafından da onaylanmış rayiç pusula ile birlikte gönderilmesi, eksiltmeyle talip bulunamayacağı gerekçesiyle inşaatın emanet usulüyle yaptırılacağı kararına rağmen Şûrâ-yı Devlet içtihadına uygun şekilde mutlaka açık eksiltme usulü yapılması, talibinin bulunmaması durumunda ise münakasa kamesinin düzenlenerek ilgili evraka derç edilmesi gerektiği bildirilmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.2).

İnşaatın bir an önce başlamasını sağlayabilmek amacıyla 1900 yılı Mart ayında aşağıdaki şartları içeren bir münakasa pusulasıyla hendesehanenin talep ettiği hususları da dikkate alan ayrıntılı bir ikinci keşif defteri hazırlanmıştır.

Münakasa Pusulası ve İkinci keşif Defteri

İdadi mektebi binasının inşasına talip müteahhitlerin uyması gereken kuralların belirtildiği pusulada inşaatta kullanılacak malzemenin kalitesinin yanı sıra, hak edişlerin ödenme takvimi ve genel masraflardan düşülecek kalemlere yer verilmiştir. Belirlenen koşullar şunlardır:

1. Müteahhit olacak kişi bu gibi bina vesaire inşaatında maharet kazanmış olacağı gibi, muteber ve şayan-ı kabul olabilecek kefil göstermeye mecburdur.
2. İnşaat ve ameliyatta kullanılacak taş, kireç, kereste, demir vs. gibi levazımat iyi cinsten olup fennen kabule şayan ve keşifname gereği olmalıdır.
3. Müteahhit, harita ve keşifnamede gösterilen açıklamalara itaat etmek zorunda olduğu gibi harita ve keşifnamede gösterilmesi mümkün olmayan bazı işlerin de fennen ve usulen inşasına zorunlu olacaktır.

4. Binanın temellerinin hafriyatı tamamlandıktan sonra fen memuru huzurunda vaz ve inşa olunacaktır.

5. Münakanın sonunda yani kesin ihale icrasıyla birinci taksitin ödemesi gününden itibaren sekiz ay zarfında ameliyat ve inşaatın tamamı son bulacaktır. Ancak havaların uygun olmadığı zamanda inşası mümkün olamayan boya, sıva vs. gibi inşaat, havaların uygun olduğu zamana ertelenebilecektir.

6. İnşaat bedelinin ödenmesi dört eşit taksitte olup ilk taksit kesin ihale icrasında, ikincisi, birinci katın tabanının tamamlanmasından sonra, üçüncüsü, örtünün, dördüncüsü de işlerin tamamının sona ermesinden sonra ödenecektir.

Tablo 2: Münakasa Pusulasındaki İnşaat Genel Maliyeti (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.12)

İcmal	150.482 kuruş
Mektebe ilave olacak arsa bedeli minha	012.000 “
Münakasa haricindeki ameliyat minha	004.500 “
Sim mecidiye 22 buçuk kuruş hesabıyla farkı minha	020.841 “
Sim mecidiye 19 kuruş hesabıyla münakasa	113.141 “

Bu ihalenin duyurusu şehirde münadi aracılığıyla ve bazı teşviklerle yapılmış ancak ilgi gösteren olmamıştır. İhaleye katılımın olmadığı, Muğla baş münadisi, Muğla belediye başkanının da içinde bulunduğu 6 belediye komisyonu üyesi ve Menteşe mutasarrıfının başkanlığındaki 9 komisyon üyesinin mühürleriyle kayıt altına alınmıştır (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.12) İkinci keşif defterinde ise inşaatın tüm birimlerinin ayrıntılı ölçüleri, kullanılacak malzemenin adı, özelliği, inşaat tekniği ile ilgili bazı bilgiler, münakasaya dâhil olan ve olmayan iş ve kalemler belirtilmiştir.

Tablo 3: Muğla İdadi Mektebinin İkinci Keşif Defteri BOA (MF.MKT, 452/6, Lef.14).

1	Eski mektebin mevcut binasıyla teferruatının yıkılarak enkazının dış mahalle konulması masrafı. 1500 kuruş											
2	İdadi mektebi binasının dört tarafı ve iç bölümlerinin yarısı toprak ve diğer yarısı kesme olarak kazılıp açılacak ve ortaya çıkacak toprak ve molozdan bir kısmı binanın alt katında avlu mahallinin yükseltilmesinde kullanılacak, kalan kısmı da dışarıda uygun bir yere taşınıp tesviye edilecektir. Açılan temellerin içi altılık çıralı çam ağacından bir kat ızgaralı taş, kum ve kireçli halis harçla zemine denk oluncaya kadar doldurulacaktır.											
Izgara inşaatı												
	Dûren	Arzan	Umkan	Temel hafriyat ve inşaatı	Kadden	Arzan	Tûlen	Kıyye	Direk adet	Kuruş	Para	
	103,00	1,00	2,00	Dış avlunun dört tarafıyla dışarıda som merdiven mahalli	0,15	0,15	5,00	6,00	70	420		
	24,00	1,00	2,00	Cami ve yemekhane iç bölüm mahalleri	0,15	0,15	5,00	6,00	45	270		
	47,50	0,70	2,00	Diğer iç bölüm mahalleri				2,25	10	22	20	
	174,50	2,70	6,00							712	20	
		Para	Kuruş	Miktar	Kıyye							
		20	12179	320,5	38,00							
		20	712	Izgara inşaatı								
		12892	00									
3	İnşa olunacak tüm dış avlu temelleri üzerine tek sövelik Akgedik taşından gerektiği kadar kurşunlu demirle bağlı som pabuçluk inşası											
	Kıyye	Kadden	Arzan	Dûren	Kuruş	Para						
	16,00	0,30	0,20	174,50	2792							
4	Pabuçluk temelleri üzerine dış tarafı Gevenes taşından, iç tarafı adi taştan yarı yarıya karıştırılmış kum ve kireçten oluşan halis harçla, içi, kum ve ketenli halis harçla sıvalı beyaz badana. Yüz cihetinde iki katın arasında ve pencerelerin etrafında yontma taş ile kapı ve pencerelerin boşluğu hariç olmak üzere sakf altına çıkıncaya kadar beden ve bölme duvarları inşası.											
	Dûren	Arzan	Kadden		metrem ikab							
	0,127	0,60	4,60		640							
	0,47	0,40	4,60	Alt kat	-51	(5) numara rada gösterilen pencere ve kapı boşlu						

	680	-	2	340	0,60	0,30	1,00	Pedestal tabir olunan yarım kürsü	
					0,00	0,40	2,80	Üzerinin başlıkla beraber yarım sütunları	
9	Binanın tüm alt ve üst kat köşe mahallerine Akgedik taşının ikiye üç kesilerek birbirine demir, zıvana ve kurşunla bağlanmasıyla gövdeden kabartma köşe taşı inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Arzan	Tülen	Kadden		
	2112	-	384	5,20	0,20	0,30	0,20	Alt kat	
	+2052	-	456	4,20	0,20	0,30	0,15	Üst kat	
	4164	-							
10	Binanın alt ve üst kat dış duvarları, kapı ve pencere mahalleri etraflarına yerli od taşından kurşun ve zıvana ile kabartma olarak söve ve kemer inşası								
	Kuruş	Para	Kıyye	Adet	Tülen	Arzan	Umkan		
	1904	-	28	68	2,10	0,22	0,18	Söve	Pencere
	2040	-	60	34	1,60	0,65	0,18		
	884	-	26	34	2,00	22	0,19	Kemer	Alt kat
	1584	-	24	66	1,80	0,22	0,18	Söve	Üst kat
	594	-	18	33	1,10	18	0,18		
	924	-	28	33	2,10	0,22	0,18	Kemer	33
	96	-	48	2	2,90	0,30	0,30	Söve	Cümle kapısı
	65	-	65	1	3,10	0,30	0,30	Kemer	
	204	-	34	6	2,50	0,25	0,25	Söve	3 kıta arka kapı
	+84	-	28	3	1,60	0,25	0,20	Kemer	
	8379	-							
11	Cümle kapısı ve iki pencere ve cephede Gevenes ve Eskihsar mermerinden tezyinat taşlarının konulmasıyla balkon ve binanın üst tarafında yontma mermerden parmaklık inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	1220	-	1	1220	3,60	0,55	1,30	Cümle kapısı	
		-	4		2,20	0,15	0,15	Söve	
	840	-	2		1,80	0,55	1,10	Kemer ve üstü	
		-	2		1,20	0,15	0,10		
	1280	-	32	40	0,66	0,90	0,00	Parmaklık	
	440	-	8	5,5	8,00	0,30	0,12	Parmaklığın üst küpeştesi	
	880	-	8	11,00	8,00	0,32	0,25	Parmaklığın alt küpeştesi	
	2840	-	1	2840,00	13,50	0,30	0,80	Cephenin üst parmaklığı	
	+800	-	1	800	2,80	0,35	2,50	Arma mahalli	
	8300	-							
12	Cümle kapısına üç basamak ile bir eşik olmak üzere ince tarak tesviyeli Eskihsar mermerinden merdiven inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	360	-	1	360	3,80	0,30	0,17	Alt basamak	

	288	-	3	144	2,45	0,30	0,17	İki üst basamak			
	+196	-	1	196	1,76	0,60	0,17	Eşik			
	844	-									
13	0,40 metre mesafesinde çırallı çamdan döşeme kürsü üzerine güzelce rendelenmiş kuru tahtadan alt ve üst katı bindirmeli taban inşası										
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden				
	2025		270	7,50	5,50	0,12	0,15	Döşeme kirişi			
	760		80	9,50	6,70	0,12	0,18	Döşeme kirişi			
	3600		1440	2,50	2,20	0,25	0,03	Taban tahtası			
	1728		342	12,00				Doğramacı yevmiyesi			
	+315		140	2,25				Mih			
	8428										
14	Alt ve üst kat odalarıyla hayat etrafında taban üzerine taban tahtadan süpürgelik ve tabandan 0,80 metre yüksek olarak yine taban tahtasından sandalyelik inşası										
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden				
	215		86	2,50	2,20	0,25	0,03	Taban tahtası			
	192		16	12,00				Doğramacı yevmiyesi			
	+20	10	9	2,25				Mih			
	427	10									
15	Güzelce rendelenmiş baskılı Potamozlu tavan kirişi üzerine mihlanmış kuru tahtadan alt ve üst katın tavanı inşası										
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden				
	675		135	5,00	5,50	0,09	0,10	Tavan kirişi			
	260		40	6,50	6,70	0,09	0,10	Tavan kirişi			
	2835		1620	1,75	2,20	0,25	0,012	Tavan tahtası latalıkla beraber			
	1848		154		12,00			Doğramacı yevmiyesi			
	+315		140		2,25			Mih			
	5933										
16	Tavan ile duvarların bitişik olduğu hatıllar boyunda 0,20 metre yüksekliğinde üç file tülü alçıdan korniş ile misafir salonunun alçıdan tavan süsü inşası										
	Kuruş	Para	Metretül	Kıyye	Tülen	Kadde n					
	1120		280	4,00	280	0,20	Korniş				
	+585		31,50 metremura bba	18,00	6,50	0,50	Misafir salonunun süs inşaatı				
	1705										
17	Güzelce rendelenmiş taban tahtasından ve korkuluğunun parmaklığı tornadan geçirilmiş keresteden merdiven inşası										
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden				
	360		30	12,00	5,00	0,20	0,20	Düver			
	300		120	2,50	2,20	0,25	0,30	Taban tahtası			

	33	30	15 kıyye	2,10					Mıh ve çivi
	300		1 adet	300,00	10,00	-	0,80		Korkuluk inşası
	330		1	330,00	8,00	-	2,50		Bölme inşası
	+144		12	12,00					Doğramacı yevmiyesi
	1467	30							
18	Kanatları ceviz tahtadan demir kasalıklı kilidiyle birlikte piştuvan, topluk ve aydınlığı demirden olmak şartıyla cümle kapısı inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	1220		2	310,00	2,80	1,80	0,05		Ceviz tahtadan levazımatıyla birlikte kanat
	215		60	3,5					Demirden aydınlık inşası
	1430								
19	Mektebin teneffüşhane cihetinde kuru kalas tahtadan mermer işiyle birlikte ve gerekli demirleriyle üç kapı inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	480		3	160,00	3,00	1,00	0,03		Oda kapıları inşaatı
20	Tahta kasalı taban tahtasından gerekli demirleriyle beraber oda kapıları inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	3000		20	150	2,70	1,00	0,03		Oda kapıları
21	Çerçeveleri üçe bölünür kasa, çerçeve, cam, bini ve menteşe ile birlikte misafir salonuna üç pencere inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	990		3	330,00	3,60	1,80			Pencere
22	Binanın dört çevre duvarına kasa, çerçeve, cam vs. ile pencere inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	5168		34	152	2,80	1,20			Alt kat pencereleri
	+ 4785		33	145	2,25	1,25			Üst kat pencereleri
	9953								
23	Kasa, çerçeve, cam vs. ile birlikte iç pencereleri inşası								
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		
	2000		20	100,00	2,00	1,00			İç pencereleri
24	Etrafı 0,20 metre ve tabandan tavana kadar ayaklı başlı olmak üzere çamdan, güzelce rendelenmiş iki sütun inşası								
	Kuruş	Para	Kıyye	Adet	Tülen	Arzan	Kadden		
	200		100	2	4,10	0,40	0,4		Sütun
25	Tavan, kapı, pencere, çerçeve, süpürgelik, sandalyelik ve sütun ahşap inşaatının güzelce macunlandıktan sonra üç bezir yağlı boya inşası								
	Kuruş	Para	metremura bba	Kıyye					
	2150		860	2,50					Boya inşası
26	1 metre yüksekliğinde çıkması olan, dışı sıvalı binanın cephe dışındaki üç tarafında tuğladan saçak inşası								
	Kuruş	Para	Metretül	Kıyye	Tülen	Arzan	Kadden		

	1600	-	24	25,00	64,00	0,50	1	Saçak inşası
27	Keresteleri kuru, kiremitleri Fransız mamulâtından olmak üzere tavan inşası							
	Kuruş	Para	Adet	Kıyye	Tûlen	Arzan	Kadden	
	360		12	30,00	6,00	0,25	0,30	Tavan kirişi
	82	20	33	2,50	1,20	0,20	0,20	Baba direği
	49		7	7,00	5,00	0,13	0,13	Çember taban
	308		44	7,00	5,00	0,12	0,12	Makas
	474		158	3,00	4,00	0,10	0,10	Direk
	1173		782	1,50	3,00	0,08	0,08	Sürgü dilme
	260		10	26,00	5,50	0,25	0,25	Tavan kirişi
	304		8	38,00	7,50	0,25	0,30	Tavan kirişi
	136		16	8,50	6,00	0,12	0,12	Makas
	51		3	17,00	4,50	0,20	0,25	Tavan kirişi
	18		6	3,00	3,50	0,12	0,12	Makas
	12		2	6,00	5,50	0,13	0,13	Çember taban
	2		1	2,00	3,00	0,13	0,13	Çember taban
	4000		8000	500,00 Bin adedi	0,40	0,20	-	Fransız tuğla
	810		360 Kıyye	2,25	-	-	-	Mih
	80		10	8,00	-	-	-	Tel
	558		62	9,00	-	-	-	Çinkodan oluk
	1102		92	12,00	-	-	-	Doğramacı yevmiyesi
	+276		46	6,00			-	Amele yevmiyesi
	10055	20						
Münakasaya dâhil olarak mektep binasından hariç inşaat								
28	Matbah, kömürlük ve odunluk inşaatı Temeli 0,70 derinliğinde, 0,30 ve 0,45 genişliğinde, 3,50 metre yüksekliğinde, 8,50 metre uzunluğunda içi sıvalı duvarla sınırlı, duvarı od taşından, tavanı tahta, bir kapılı, iki pencere, raf, çanaklık ve dolabıyla birlikte bir aşçı ocaklı, dışında bulaşıklık bir mutfak inşasıyla ona bitişik yine 3,50 metre yüksekliğinde ve 2,50 metre genişliğinde bir kapılı, yeri topraklı ve mutfakla beraber bir örtü altında bir odunluk ve bir kömürlük inşası. 3650 kuruş.							
29	Kademhane inşası Duvar temellerinin derinliği 1,10, genişliği 0,60, uzunluğu 25,00; duvarların ortalama yüksekliği 2,30, genişliği 0,40, uzunluğu 24,50; bölmelerin derinliği 0,70, genişliği 0,50, uzunluğu 13,00; diğer bölmelerin yüksekliği 2,30, genişliği 0,25, uzunluğu 13,00, 12 tahta kapılı, 12 ayak mermerli, tabanları od taşından ve uzunluğu 22 metre, kârizli, iki kör kapılı, genişliği 5,00 metre, uzunluğu 8,50 metre, kiremitli, örtü altında 12 odalı kademhane inşası. 5365 kuruş.							
30	Havuz ve suyolları inşası 47,00 metre uzunluğunda sıvalı kâriz, tunç burmalı, 5,50 metre uzunluğunda, 0,50 metre genişliğinde mermerli abdestlik, abdestliğin önü adi taş döşemeli, 5,00 metre uzunluğunda 5,00 metre genişliğinde kiremitli örtü altında ve yerden çukur içi çimento sıvalı, 3,00 kutruna, 0,80 metre derinliğinde havuz ve suyolu inşası. 1210 kuruş.							
31	Teneffühane arsasının tesviyesiyle abdesthane ve mutfaka gidecek geçidin örtü ve döşemesi inşaatı							

	2,50 metre genişliğinde 17,00 metre uzunluğunda döşemeli, örtüsü direk üzerinde ve kiremitli olmak üzere geçit; yine 17,00 metre uzunluğunda adi taş döşemeli, örtüsünün bir tarafı arka duvara dayanan ötü direk üzerine ve mutfak ile abdesthane arasında olan mahalli adi örtü ve döşemeli teneffüshane inşası. 2130 kuruş.									
32	Avlu duvarı inşası 80,00 metre uzunluğunda 3 metre yüksekliğinde, 0,30 metre genişliğinde, 0,60 metre derinliğinde temel üzerine avlu duvarı inşası. 3450 kuruş.									
	Münakasaya dâhil olmayan işler									
33	Öğrencilere mahsus 25 kıta 5 ve 7 gözlü kürsü ve hücre, yemekhane için 6 kıta bank, 7 kıta masa, resimhane için 6 kıta ve 4 gözlü kürsü, öğretmenlere mahsus 6 kıta kürsü ve masa, 24 sandalye, 7 yazı tahtası, 84 pencereye perdeler vs. inşası. 4500 kuruş.									
34	Teneffüshane arsasının genişletilmesiyle cimmastikhane inşası için mektebe bitişik arsanın istimlaki. 12000 kuruş.									
35	Mevcut enkazın değeri olup genel masraflardan düşülmesi gereken. 3800 kuruş									
	İcmal Sim mecdi 22 buçuk kuruş hesabıdır.									
	No	Kuruş	Para							
	1	1500								
	2	12892								
	3	2792								
	4									
	5	30039								
	6									
	7	2567	20							
	8	680								
	9	4164	-							
	10	8379								
	11	8300								
	12	844								
	13	8428								
	14	427	10							
	15	5933								
	16	1705								
	17	1467	30							
	18	1430								
	19	480								
	20	3000								
	21	990								
	22	9953								
	23	2000								
	24	200								
	25	2150								

	26	1600										
	27	10055	20									
	28	3650		Mektep binasından hariç olan işler								
	29	5365										
	30	1210										
	31	2130										
	32	3450										
	33	4500										
	34	+12000		Münakasadan hariç işler								
		154282	-									
		-3800		Mevcut enkazın değeri olup genel masraflardan düşülen								
		150482		İnşaatın genel yekûnu								

Menteşe Nafia mühendisinin hazırlayıp mühürleyerek onayladığı ikinci keşif defterinde mektebin inşaat maliyetinin 150482 olduğu hesaplanmıştır. Hendesehanenin önerdiği örneğe uygun olarak hazırlanan defterle münakasa pusulası Aydın Valiliği tarafından 5 Temmuz 1900 tarihinde nezarete gönderilmiş, münakasaya talip çıkmadığı da belirtilerek gereğinin yapılması istenmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.15).

Nezarete gönderilen defter ve pusulanın onaylandığına ilişkin haber beklenmekte iken nezaretten 6 Ağustos 1900 tarihinde tekrar valiliğe iade edildiğine ilişkin tahrirat gelmiştir. İade gerekçesinde, ilk gönderilen keşif defterinde 63000 kuruş olarak gösterilen masrafın ikinci kez gönderilen defter ve münakasa pusulasında 150400 küsur kuruşa yükselmesinin nedenlerinin açıklanmadığı, tüm masraflarda tasarrufa gidilmeye çalışılan bir dönemde bu kadar yüksek bir masrafın karşılanmasının mümkün olmadığı belirtilerek eski keşif dairesinden dışarı çıkmamak şartıyla usulüne uygun yeniden keşif icrası yapılarak hazırlanacak evrak ve eklerinin tekrar gönderilmesi istenmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.16).

İade tahriratu üzerine defterler üzerinde bazı düzenleme ve ıslah çalışması yapıldıktan sonra valilik tarafından 26 Kasım 1900 tarihinde tekrar nezaretine gönderilmiş, valilik tahriratında ilk gönderilen keşif defterinde inşaatın bazı birimlerinin gösterilmediği, inşasından vazgeçilebilecek olan birimler ayrıldıktan sonra yapılan yeni keşifte masrafların 87000 küsur kuruşa indirildiği, bundan daha fazla indirimin de mümkün olmadığı belirtilerek bu miktarla tamirata izin verilmesi talep edilmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.17).

Prosedür gereği uygunluk onayı alınmak üzere nezaret tarafından 25 Nisan 1901 tarihinde tekrar şehremanet hendesehanesine gönderilen (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.18-19) defterler bu kez usule uygun bulunmuş, emanet usulüyle yaptırılmasını da Bâb-ı Âlî onaylamıştır. Ancak, mecdi 20 kuruş hesabıyla 87573 kuruş olarak gösterilen inşaat masrafı 83921 kuruşa indirilmiş, bu meblağ da sim mecdinin 19 kuruşa çevrilmesiyle 79725 olarak kesinleştirilmiştir. İçinde bulunulan yılın bütçesinde buna karşılık bulunmadığından 1902 yılının Taşra Kısmı İnşaat Tertibi'nden karşılanması kararlaştırılmış, henüz girmeyen yeni yılın bütçesinden sarfiyat uygulaması Şûrâ-yı devlet kararına aykırı olduğundan sarfiyat izninin gelecek yılın girmesiyle verilmesinin uygun olduğuna, Aydın valiliğine de yeni yılın girmesinden sonra tebligatta bulunulmasına karar verilmiştir. 19 Ocak 1902 tarihinde de valiliğe tahrirat gönderilmesi için Mektûbî Kalemine tezkere gönderilmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef. 20-21).

Bu arada 79725 kuruşun 1902 yılı bütçesinden ödenmesi iznine ilişkin 23 Şubat 1902 tarihinde Sadaret tarafından Şûrâ-yı Devlet'e tezkere gönderilmiş ancak izin talep ekinde keşif defteri yer almadığı için Şûrâ-yı Devlet 1 Nisan 1902 tarihinde defterin gönderilmesini istemiş (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef. 24), ilgili defter 17 Nisan 1902 tarihinde Şûrâ-yı Devlet'e gönderilmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef. 25).

Eksik evrak gönderme, yeniden düzenleme talepleri, uygunluk raporlarının geç sonuçlanması gibi bazı nedenlerle uzayan sürecin ardından 24 Temmuz 1902 tarihinde Maarif-i Umumiye Mektûbî Kaleminden Aydın Valiliğine gönderilen tahriratta Muğla İdadi Mektebinin inşası için sim mecdiye 19 kuruş hesabıyla 79725 kuruş olarak kesinleşen meblağın harcanmasının Sadaret tarafından da 11 Haziran 1902 tarihinde uygun bulunduğu bildirildikten sonra Muğla'da oluşturulacak özel bir komisyon aracılığı ile emaneten yaptırılacak inşaat için sarf olunacak meblağın ait olduğu aylık cetvellerinin 1902 yılı inşaat sütununa kaydedilmesi, ikinci keşif defterinin evrak-ı müsbitesiyle (harcama belgeleri) beraber cetvele eklenerek gönderilmesi istenmiştir (BOA, MF.MKT, 452/6, Lef.26).

İdadi mektebi inşaatının 1902 yılında başlamasıyla birlikte Muğla Sancağı veya Aydın Vilayetiyle nezaret arasında 1906 yılına kadar inşaatla ilgili herhangi bir yazışmanın yapılmaması da dikkati çekmiştir. Ancak evrak işleyişinin kesintiye uğramasının nedeni yaklaşık dört yıllık bir aradan sonra Aydın Valiliği ve Maarif Müdürlüğü tarafından nezarete gönderilen tahrirlerden anlaşılabilir.

18 Aralık 1906, 14 Nisan 1907 ve 27 Haziran 1907 tarihlerinde Maarif Nezaretine gönderilen tahrirlerde inşaatın tamamlanması için gerekli olan 30000 kuruşun sarfına izin verilmesi isteginden söz edilmektedir (BOA, MF.MKT, 995/8, Lef.1, 2). Yine ilave 30000 kuruşun onayı için nezareten 11 Mart 1907 de Sadarete tezkere gönderilmiştir (BOA, ŞD, 222/31). Valiliğin 27 Haziran tarihli tahriratında, inşaatın tamamlanması için gereken söz konusu meblağın 1907 yılının inşaat tertibinden karşılanabileceğinin bildirilmesine rağmen henüz bir gelişme olmadığı, birçok akçe ve emek sarfıyla meydana getirilen mektep binasının 4 yıldan beri metruk bir şekilde beklediği, yıkılması durumunda yeniden bir masraf kapısı açmaması ve kiralık hanede eğitim gören öğrencilerin harabe binadan bir an önce kurtarılmasının sağlanabilmesi için inşaat mevsimi geçmeden harcama izni muamelesinin hızlandırılması talep edilmiştir (BOA, MF.MKT, 1009/87).

Bu yazışmalardan, 1902 yılında başlayan inşaatın 1903 yılında devam ettiği ancak ödenek yokluğundan mı yoksa başka nedenlerden mi valilik tahriratında belirtildiği gibi 4 yıl ilerlemeden beklediği anlaşılmaktadır.

Maarif Nezareti 21 Temmuz 1907 tarihinde Şûrâ-yı devlete bir tezkere göndererek aslında 45775 kuruş olduğu halde Liva idare Meclisi tarafından 30000 kuruşa indirilen meblağın harcanmasının uygun görülmesi talebinde bulunmuştur (BOA, ŞD, 222/32).

Nezaretin talebi, inşaatına başlanmış olan mektebin tamamlanabilmesi için muvazeneye dâhil karşılıktan ödenmek üzere 12 Kasım 1907 tarihinde toplantıya katılan 14 üye tarafından uygun görülmüştür (BOA, İ.MF, 13/71, Lef. 1). Sadaret tarafından da 20 Kasım 1907 tarihinde padişahın onayına arz edilen 30000 kuruşluk ilave meblağın 1907 yılının inşaat tertibinden ödenmesi 30 Kasım 1907 tarihinde uygun görülmüştür (BOA, İ.MF, 13/71, Lef. 2; BOA, MF.MKT, 1030/12, Lef.1)

Onay süreçleri tamamlandıktan sonra Maarif Nezareti tarafından 19 Aralık 1907 tarihinde Aydın Vilayeti Maarif Müdürlüğüne bir tahrirat gönderilmiş, tahriratta, 79725 kuruşluk ödemede olduğu gibi 30000 kuruşun mutemet kişilerden oluşan komisyon marifetiyle harcanması, aylık masraf cetvelinin inşaat sütununa dâhil edilmesi, onaylı harcama belgelerinin ve inşaat tamamlandıktan sonraki keşifname defterinin cetvele eklenerek Nezarete gönderilmesi istenmiştir (MF.MKT, 1030/12, Lef.2).

İnşaatla ihtiyaç duyulan kerestenin devlete ait ormanlardan ücretsiz sağlanabilmesine izin verilmesi için Aydın Valiliği, kerestenin cins, ebat ve miktarını gösteren mazbatayla birlikte 26 Ağustos 1908 tarihinde nezarete tahriratla başvuruda bulunmuş (BOA; DH.MKT, 1295/26) ancak 4 Ekim 1908 tarihinde gönderilen cevabi tahriratta bu gibi şehir ve kasabalarda inşa edilecek mektepler için gerekli kerestenin ücretsiz verilmesinin kurallara uygun olmadığı gerekçesiyle Şûrâ-yı Devlet'ten görüş alınması gerektiğine karar verildiği bildirilmiştir. Vilayetten ayrıca talep edilen kerestenin cins, miktar ve ebadını gösteren defterin mahalli idare meclisi tarafından düzenlenmiş ve onaylanmış bir mazbata ile gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir (BOA, ŞD, 1433/14).

Yaklaşık 7 yıl süren inşaatın tamamlanmasının ardından 1916 yılına kadar yeni binasında eğitim veren idadi 1916 yılında sultaniye dönüştürülerek şehir içindeki Recai Güreli caddesinde bulunan tarihi binaya taşınmıştır (Eroğlu, 1939: 154; Türkeş, 1973: 107-108). Okulun sultaniye dönüştürülmesi sırasında Menteşe livasında tek okul bulunduğu, şehrin

düzgün bir yolunun bulunmadığı, terakkiyattan uzak kaldığı gerekçesiyle mutasarrıf Müştak Bey'in girişimiyle idadının maaş ve masrafları için muvazene-i hususiyeden kaynak ayrılmış ise de (DH.UMVM, 34/33, Lef.1) Dahiliye Nezareti 23 Şubat 1916 tarihinde gönderdiği tahriratla, sultanî mekteplerinin iptidai kısımlarıyla beraber tesis ve idaresinin devlete ait görevlerden olduğunu, muvazene-i hususiyeden okul için harcama yapılmasının uygun olmadığını, bugüne kadar sultanîlerin masraflarının Maarif Nezareti'nin bütçesinden karşılandığını belirterek sultanîye dönüştürülecek idadının masraflarının Maarif Nezareti tarafından karşılanamaması durumunda okulun dönüştürülmesinden vaz geçilmesini istemiş ve Muğla'nın bütçesini iade etmiştir (BOA, DH.UMVM, 34/33, Lef.2)

Sonuç

Rüştiye sonrasında ortaöğretim düzeyinde modern tarzda eğitim vermek ve sivil yüksekokullara öğrenci yetiştirmek amacıyla kurulan mülki idadilerden Muğla İdadi Mektebi'nde eğitim-öğretim faaliyetleri açılışından yeni binasına taşındığı 1909 yılına kadar 1864 yılında açılan rüştiye mektebi binasında sürdürülmüştür. Ancak bu binanın fiziki koşullarının elverişsizliği yeni bir mekân inşasını zorunlu kılınca yaklaşık 9 buçuk metre yüksekliğinde, 450 metre terbede, 5 dersane, 1 cami, 1 yemekhane, imtihan ve misafir salonu, müdür, öğretmenler, mubassır ve hademe odalarıyla gerekli diğer teknil müstemilatı da içeren, döşemesi zeminden 50 cm yüksekliğinde sağlam ve müstahkem bir bina inşa edilmiştir.

Osmanlı son döneminde nitelikli çağdaş eğitimle, rüştiye ve idadi mekteplerinin ülke genelinde yaygınlaşması için başarılı çalışmalar yapan Sadrazam Sait Paşa'nın "idadi mekteplerinin eşkâli ve taksimatı Paris mekteplerine uygundur" (Özguven, 1990: s.236) şeklindeki görüşünde olduğu gibi neo-klasik tarzda, iki katlı ve kâgir olarak Fransız okulları normlarından etkilenilerek yapılmıştır.

İdadilerin, toplu eğitim için gerekli ders araç-gereçlerine, uygun boyutlarda geniş pencerelere, havadar, çağdaş derslik mekânlarına sahip olma gibi özellikleri¹ Muğla İdadisi için de geçerli olmakla birlikte Fransız tarzı planda bazı değişiklikler yapılarak ilk keşif defterinde yer almış olan bazı birimler ikinci keşif defterinden çıkarılmıştır.

Okulun inşası, kurumlar arası bürokratik yazışmalardaki gecikmeler, eksik evrak gönderimleri, usulüne uygun hazırlanmaması nedeniyle onayı alınamayan keşif defterinin yeniden hazırlanmak zorunda kalınması ve ödenek eksikliği gibi nedenlerle yaklaşık sekiz yılda tamamlanabilmiştir. Eksiltme ihalesine katılımın olmaması nedeniyle emanet usulüyle yaptırılan binanın inşaat malzemelerinin büyük çoğunluğu yerel kaynak ve imkânlardan sağlanmaya çalışılmıştır. İnşaatın 4 yıla yakın bir süre metruk bir şekilde beklemesinin ödenek yokluğundan mı yoksa dönemin siyasi ve ekonomik koşullarının engel olmasından mı kaynaklandığı anlaşılammakla birlikte keşif defterinin incelenmesinden, günümüzün inşaat analizleriyle benzerlik gösterdiği de anlaşılmaktadır. Günümüzde Kocamustafendi İlkokulu adıyla eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü idadi binası Muğla'nın dikkatle korunması gereken görkemli tarihi binalarından biri olarak ayakta durmaktadır (Bkz. Ek. 1-2).

Kaynakça

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Belgeleri, (BOA).

DH.MKT, (Dahiliye Nezareti Mektûbî Kalemî), 1295/26)

DH.UMVM, (Dahiliye Nezareti Umur-ı Mahallîye ve Vilâyet Müdüriyeti Evrakı), 34/33, Lef.1,2.

İ.MF, (İrade Maarif), 13/71, Lef. 1,2.

¹ İdadilerin mimari özellikleri hakkında bilgi için bkz. Burcu Özguven "İdadi Binaları", *Tarih ve Toplum Dergisi*, S. 82, (Ekim-1990), 236-239.

MF.MKT, (Maarif Nezareti Mektûbî Kalemi), 443/41, Lef.1,2,3,4.

MF.MKT, 452/6, Lef. 1-26.

MF.MKT, 995/8, Lef.1,2

MF.MKT, 1009/87.

MF.MKT, 1030/12, Lef.1,2

ŞD, (Şûrâ-yı Devlet Evrakı), 222/31.

ŞD, 222/32

ŞD, 1433/14.

Kitaplar ve makaleler

Düstûr, Tertip, I, Cilt II, s.190-191.

Eroğlu, Z. (1939). Muğla Tarihi.

Gülcü, N. (2018). “19. Yüzyılda Askeri Okullar ve Askeri Eğitim Sistemi”, Akdeniz

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (3), 104-113.

Gülmez, A. (2021). “Osmanlı Devleti’nde İdadiler”, Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları

Dergisi, 2, (2), 106-131.

Karaçay, Y. (2017). “Menteşe Sancağında Eğitim (1876-1908)”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Özgüven, B. (1990). “İdadi Binaları”, Tarih ve Toplum Dergisi, 82, 236-239.

Öztürk, C. (2001). “İdadi”, TDVİA, 21, 464-466.

Türkeş, Ü. (1973). Kurtuluş Savaşında Muğla.

Vurgun, A. (2020). “Maarif Salnamelerine Göre Mentese Sancağında Eğitim-Öğretim (1898-1904)”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, (1), 87-107.

Ekler

Ek. 1: Muğla İdadi Mektebi (Muğla Mentеше Kocamustafendi İlkokulu)

Ek. 2: Muğla İdadi Mektebi (Muğla Mentеше Kocamustafendi İlkokulu)

